

Innspill til varsel om midlertidig forbud mot tiltak fra beboerne i Visnes

Vi, beboerne i Visnes, mottok den 16. mai 2023 *Varsel om midlertidig forbud mot tiltak - friområde Visnes* (kommunenes dokumentnummer 21/3845-25). Som beboere i Visnes er vi svært bekymret for hvilke konsekvenser et slikt forbud kan få for utviklingen av bygda vår, og stiller spørsmål til hva hensikten bak det foreslåtte forbudet er.

Kommunen skriver i sitt varslingsbrev at målet med planarbeidet er å tilrettelegge for bevaring av gruvesamfunnet på Visnes. Vi som beboere sliter derimot med å forstå hvilket gruvesamfunn som skal bevares. Området som nå kan rammes av forbudet, består utelukkende av private boliger, som i liten grad fremstår som de gjorde da gravene ble nedlagt.

Da gruve drift ble lagt ned i 1972 var det kun et mindre område som ble regulert til bevaring (Visnes gruveområde – kartlegging av kulturhistoriske verdier). Noen av husene var da i dårlig stand, og andre har naturligvis hatt oppgraderingsbehov i løpet av de siste 50 årene. Mange av husene som vi finner i Visnes i dag har derfor gjennomgått strukturelle endringer, og i enkelte tilfeller er endringene så store at kommunen selv ikke har klart å kartlegge byggene i sin rapport «Registrerte bygninger, anlegg og strukturer» basert på opplysninger fra *Norges bebyggelse*. Kommunen skriver i samme rapport at «De aller fleste bygningene er modernisert og det er svært få originale bygningsdeler igjen». De skriver også at husene i de fleste tilfeller har lav antikvarisk verdi. Vi sliter med å forstå hvorfor dette forbudet kommer nå, hele 50 år etter at gravene ble nedlagt.

En annen ting vi sliter med å forstå er hvordan kommunen vurderer kulturhistoriske verdier. I samme reguleringsplan som kan begrense våre muligheter til å råde over egen privat eiendom, planlegges det å bygge naust og fritidsboliger på Neset. Dette prosjektet innebærer å planere over de siste steinrestene som er hentet ut av gamlegruven. På Neset finner man også rester etter grunnmurene til flere av arbeiderbrakkene til gruvearbeiderne. Som vi ytret i «Innspill til plan 4090 fra Allmannamøte med beboere i Visnes» fra 2022, synes vi det er flott at kommunen «går inn for å etablere flere fritidsboliger i Visnes, men beboerne i Visnes har et enda høyere ønske om at det gis mer omfattende tillatelser til vanlig boligbygging; boliger der det er lys i vinduene hele året». Til tross for at vi i utgangspunktet er positive til byggeprosjektet på Neset, kan vi ikke unngå å kjenne på en urettferdighet i vurderingen av hva som er verneverdig.

Det var for flere av oss, ved kjøp av bolig i Visnes, avgjørende at området i liten grad var omfattet av strenge offentlige reguleringer. Vi ønsket frihet til å skape nye verdier for fremtiden, og føler nå at denne friheten er i ferd med å bli frarøvet oss. Vi beboere har innenfor de økonomiske rammer og den helse man har, forsøkt å skape et livskraftig bomiljø, samtidig som vi har forsøkt å verne de få gjenværende kulturhistoriske verdiene i området. Det er dessverre flere hus som fortsatt, helt eller delvis, er i en slik forfatning at de ikke oppfyller dagens krav til bostandard. Dersom forbudet medfører at vi beboere ikke får anledning til å vedlikeholde eller bygge om, i den utstrekning det er nødvendig frykter vi at flere velger bort Visnes som bosted, og igjen at flere hus blir stående til forfall.

I Visnes har vi gjennom en årrekke vært svært heldige med å ha organisasjoner og mange engasjerte ildsjeler som med stor dugnadsånd har bidratt med vedlikehold av bygg, anlegg og skogsarbeid. De har årlig invitert til offentlige arrangement for både naboer og besøkende. Det er derimot dessverre slik at gjennomsnittsalderen på befolkningen i Visnes-samfunnet øker, og vi er avhengig av nye, unge, engasjerte innbyggere som på sikt kan overta stafettpinnen og holde liv i bygda. Det er tross alt beboerne i Visnes som gjennom flere generasjoner kjenner Visnes rike historie, og som kan videreformidle denne til forbigående, fremtidige naboer og kommende generasjoner.

Simen Bjørgen, direktør i kulturminnefondet, skriver i artikkelen «Vern gjennom aktiv bruk» fra 2020 at kulturmiljøer i dag først og fremst reddes av «motiverte eiere og en løsningsorientert forvaltning», og at «Stadig færre reddes av paragrafer». Vi opplever derfor at det han kaller for «vern gjennom aktiv bruk» er noe som bør etterstrebes. Han poengterer også at det er viktig at forvaltningen forstår at eierne ikke bare vil berge kulturminner, men også bruke dem til å skape nye verdier for fremtiden, og presiserer viktigheten av at eierne blir sett og hørt.

Vi har ved flere anledninger nettopp følt på det å ikke bli sett og hørt av kommunen. Både varsel om planarbeid og varsel om forbud mot tiltak ble sendt ut på det vi opplever som ugunstige tidspunkter. I 2021 ble vi, midt i fellesferien, varslet om planarbeid, og nå ble vi igjen, den 16. mai, varslet om forbud mot tiltak, i en uke med to røde dager etterfulgt av en inneklemt fredag. Mangelen på «ordinære arbeidsdager» i uttalelsesperioden har ført til at det nærmest har vært umulig å få kontakt med kommunen for å få svar på våre mange spørsmål tilknyttet forbudet. Vi opplever også at innspillene vi sendte i 2022 i tilknytning til omregulering, der vi ytret et sterkt ønske om at kommunen skulle tilrettelegge for bygging i Visnes, verken er blitt besvart eller tatt hensyn til. Vi føler at kommunen nå har trosset vårt ønske om å tilrettelegge for bygging, da de sendt ut varsel om forbud mot tiltak.

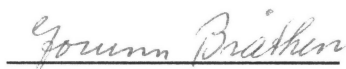
I fremtiden ønsker vi oss en kommune som i større grad informerer og involverer oss i planarbeidet, som vi kan bli sterkt berørt av. Vi ønsker en kommune som jobber med oss, og ikke mot oss. Vi ønsker en kommune som legger til rette for åpen dialog, og som gjerne inviterer til møter og faglige diskusjoner om hvordan vi sammen kan skape en bærekraftig fremtid for Visnes.

Vi ønsker at Visnes også i fremtiden skal være et levende samfunn. For å få til det, er vi avhengige av at fremtidige generasjoner ønsker å bosette seg her, og det oppnås ved å tilrettelegge for utvikling – ikke ved å sette begrensninger gjennom forbud.

Vi beboerne og velforeningen i Visnes ber om at saken vedrørende midlertidig forbud mot tiltak-friområde Visnes (dokumentnummer 21/3845-25) trekkes i nåværende form og håper vi kan ha en åpen dialog før det eventuelt sendes ut varsel om nye vedtak vedrørende Visnes. Grendahuset i Visnes stilles til disposisjon dersom dere ønsker å ha et allmannamøte med oss. Håper å høre fra dere.

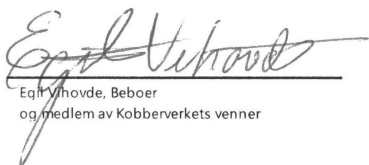
Med vennlig hilsen
Beboerne i Visnes og Hinderaker og Visnes vel

Kontaktpersoner:

Jorunn Bråthen, Beboer
og medlem av Hinderaker og Visnes vel

Adresse: Vågedalen 41, 4262 Avaldsnes
Mobil: 45762713

Egil Vihovde, Beboer
og medlem av Kobberverkets venner

Adresse: Fransehagen 21, 4262 Avaldsnes
Epostadresse: egilvi@hotmail.com
Mobil: 90241384

Therese Øvretveit
Beboer

Adresse: Vågedalen 74, 4262 Avaldsnes
Epostadresse: thereseovretveit@hotmail.com
Mobil: 97175533

Vern gjennom aktiv bruk

DEL

Kulturmiljøer redde i dag først og fremst av motiverte eiere og en løsningsorientert forvaltning. Stadig færre redde av paragrafer.

Foto: Norsk Kulturminnefond

Dette er en ytring skrevet av Simen Bjørgen, direktør i Kulturminnefondet.

Kulturminnefondet har nå bidratt i over 6500 prosjekter over hele landet. Erfaringen vi har gjort oss er at vern og aktiv bruk må gå hånd i hånd. Eierne må bli sett og hørt, og merke at deres synspunkter er viktige.

For det er de private eierne og frivillige organisasjonene som forvalter storparten av de verneverdige kulturmiljøene i landet vårt. Uten motiverte eiere, hjelper lite. Forvaltningen må forstå at eierne ikke bare vil berge sine kulturminner, men også bruke dem til å skape nye verdier i framtida. Dette er viktig for oss i Kulturminnefondet, når vi vurderer søknader om støtte til istandsetting.

Menon Economics har i en evaluering fra 2017 dokumentert at en krone fra Kulturminnefondet utløser dugnadsinnsats og private midler, verdt tre og en halv gang så mye. Tilskudd fra Kulturminnefondet er på mange måter utslagsgivende for den store innsatsen som legges ned av eierne. Det er også verdt å merke seg at pengene fra Kulturminnefondet i mange tilfeller utløser andre tilskudd fra for eksempel UNI-stiftelsen, SMIL-midler, fylkeskommuner, Fortidsminneforeningen, Norsk kulturarv og andre private fond og stiftelser.

Mange av kulturminnene som er satt i stand med støtte fra Kulturminnefondet stod til forfall da arbeidet med restaurering startet, uten bruk. Et kulturminne i aktiv bruk er mer nyttig enn et som står ubrukt. Flere av de tidligere forfalle kulturminnene har i dag en funksjon i næringsvirksomhet som overnattingssted, restaurant eller kafé, museer og til utstillinger. Denne nytten er først og fremst viktig for eieren. Bruken fører ofte til en økonomisk verdiskaping som gir eieren et bedre grunnlag for å ta vare på kulturminnet, men det er også til nytte for besøkende eller de som liker å vite at våre kulturminner tas vare på.

Derfor handler bevaringsarbeidet i dag om «vern gjennom aktiv bruk».

Kulturminnefondet skal se på fornuftige løsninger gjennom hele prosessen med bevaring og bruk av kulturminner. Ofte kommer vi i dialog med eierne i det avgjørende øyeblikket der det står om å sette i stand kulturminnet, eller fortsatt la det forfalle. Nå skjer dette i økende grad gjennom digitale befaringer og nettbaserte kurs og informasjonsmøter. Det er en løsningsorientert tilnærming og gode råd som skaper motivasjon og engasjement. Pengene som kommer med tilskuddet hjelper også, men det er avgjørende at eieren blir sett og hørt, og får tro på kulturminnet er viktig, lar seg redde og kan få en funksjon i framtida.

Vår viktigste erfaring, er hvor avgjørende det er å la vern og aktiv bruk vandre hånd i hånd, og at samarbeid med eierne av kulturminnene er avgjørende for å nå målene.

Dette gjenspeiler seg både i Kulturminnefondets daglige virke og i det mer langsiktige arbeidet. Kulturminnefondet er i dag innrettet som et lavterskeltilbud og en rendyrket tilskuddsordning for private eiere og frivillige organisasjoner som ønsker å bevare sine kulturminner.

Derfor er det også viktig at Kulturminnefondet er et lavterskeltilbud for eierne. En forvaltning som ser på gode løsninger og søker dialog og samarbeid med eierne, redder i dag flere kulturminner enn noen paragrafer tidligere har gjort.

Publisert 25. november 2020

Les også

Kulturarven nr.95

Kulturarven nr.95 vil komme i postkassen til våre medlemmer i første halvdel av juni. Her er det mye fint lesestoff. Det er bare å glede seg.

Norsk Kulturarv`s årsmøte 2023 digitalt

Har du lyst til å delta på årsmøtet vårt digitalt i år? Da har du mulighet til å delta via Teams. Årsmøtet er onsdag 14.juni kl 18.00. Det fysiske møtet er i Risør. For å melde deg på så sender...

Utdeling av Olavsrosa til Øvre-Eide-Gård

Onsdag denne veka var det endelig klart for utdeling av Olavsrosa til Øvre-Eide-Gård. På grunn av pandemien har dette vore utsett lenge. Nestleder i Norsk Kulturarv`s styre, Randi Bårtevdelt delte ut kvalitetsmerket til dem. Det var storslått feiring og et...